

15. mai 2024

Strategi- og handlingsplan for insektvennlig kommune

Forvalter for park og lekepass
Kristine Orstad

Agenda

- Politiske forankring
- Strategi- og handlingsplan
- Tiltak og gjennomføring 2022 og 2023
- Erfaringer
- Tiltak og gjennomføring 2024

Politisk forankring

- **Internasjonale føringer**

Den 1. juni 2018 ble det igangsatt et EU - initiativ for ville pollinerende insekter.

([EU Pollinators Initiative - Environment - European Commission \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/eip/pollinators/))

1. Forbedre kunnskapen om nedgangen i pollinatorer - årsaker og konsekvenser.
2. Adressere årsakene
3. Øke bevissthet, engasjere samfunnet og promotere samarbeid.

- **Nasjonale føringer**

Regjeringen i Norge har utarbeidet en nasjonal strategi ([Nasjonal pollinatorstrategi \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/no/tema/landbruk/landbruksstrategi/landbruksstrategi2014-2018/id2533474)).

«Kommunane bør ta omsyn til pollinatorvenleg utvikling og forvaltning av kommunalgrønstruktur».

Kommunane bør ta omsyn til pollinatorvenleg areal i den kommunale arealplanlegginga, til dømes gjennom tematisk kommunedelplan om naturmangfald»

- **Lokale føringer**

I Sandnes kommunestyre 16. desember 2019, ble det vedtatt i punkt 12 - **Insektvennlig kommune:**

«Kommunestyret ber rådmann starte et fireårig prosjekt om å systematisk plante bærbusker, frukttrær, urter og andre insektvennlige nytteplanter ut i byens parker og lekeplasser.

Kommunens innbyggere kan nyte fruktene gjennom selvplukk».

Strategi og handlingsplan for insektvennlig kommune, har blitt utarbeidet i tråd med kommunestyrets ønske for dette arbeidet.

- **Kommuneplan for Sandnes 2019-2035**

Sikre sammenhengende grøntområder og støtte opp om biologisk mangfold.

- Klima- og miljøplan 2020 -2025

Mål og strategi:

«Naturen i Sandnes skal forvaltes slik at planter og dyr som finnes naturlig sikres i levedyktige bestander.»

«Biologisk mangfold er viktig fordi det er vårt livsgrunnlag og ligger til grunn for vår økonomi og samfunn. Biologisk mangfold er viktig for pollinering...»

Slik skal vi nå målet og bakgrunn for behovet:

- «Vi vil ivareta sårbare arter og naturområder ved planlegging og forvaltning, og videreutvikle et system som sikrer en mer helhetlig forvaltning av naturmangfold.»

- «Vi vil redusere forekomst av fremmede og skadelige arter.»

- «FNs internasjonale naturpanel (IPBES) har uttalt at ødeleggelse av natur og tap av biologisk mangfold er en av de mest alvorlige truslene menneskeheten står overfor. Vi ser det blant annet på bestanden av bier som har falt kraftig, og hvilke enorme konsekvenser et fall i bestanden av bier har for pollinering av matplantene våre.»

Handlingsdel:

-Kartlegge utbredelse av fremmede arter, utarbeide strategi og handlingsplan

-Innarbeide hensyn til insekter i driftsmaler for grøntanlegg og veianlegg

-Sette opp insekthotell

-Etablere insektvennlige biotoper i parker og grøntanlegg

Strategi- og handlingsplan 2022 - 2025

- Mål og strategier
- Handlingsplan: Målsetting og tiltak

STRATEGI- OG HANDLINGSPLAN FOR INSEKTVENNLIG KOMMUNE 2022-2025

Foto: Stian Philip Andersen

Mål og strategier

1. Sikre at vi har et mangfold av arter slik at insektenes næringsbehov blir dekket gjennom hele sesongen
2. Sikre og ta vare på kantsoner mot vassdrag som særlig viktige med tanke på insekter
3. Sikre innslag av bærbusker og frukttrær i kommunens felles friarealer
4. Etablere flere naturlig grønne områder og nærturer med et viltpreg
5. [Bruke insektvennlige driftsmetoder i landbruket](#)
6. [Etablere områder- pollinatorstriper – hvor vegetasjon kan utvikle seg friere enn det som i dag er vanlig i landbruket](#)
7. [Benytte icentivordninger for tildeling av midler til landbruket](#)
8. Benytte tilskuddsordninger med annet hovedformål som også er positive for pollinerende insekter
9. Gjennomføre fagseminar sammen med Statsforvalter, Fylkeskommune og fagfolk fra aktuelle institusjoner
10. På sikt utarbeide en egen strategi- og handlingsplan for bekjempelse av fremmede arter.
11. Bruke dødved både som skjul/ bolig og matkilde for insektene.

Handlingsdel

Målsetting 1: Øke antall insektvennlige plantearter og tilrettelegge for gode livsvilkår for insekter i kommunale områder

- Tilrettelegge for urban dyrking ved privat initiativ. Eksempelvis frukttrær, bærbusker og urter.
- Gi uttale til grøntplaner som omhandler hvilke vekster man bør plante

Uprioritert lekeplass blir til insektvennlig møteplass

Målsetting 2: Etablere insektvennlige driftsmetoder i landbruket og i grøntområder

- Formidle informasjon og dele kunnskap om insektvennlige driftsmetoder med landbruket i kommunen
- Prioritere å beholde områder med blomster og insektvennlige vekster (typisk gressplener, enger og kantsoner)
- Benytte insektvennlige driftsteknikker i grøntområder og langs vegskulder

Målsetting 3: Bedre livsvilkår for insekter i skogen

- Tillate et «villere preg» i enkelte områder hvor vegetasjonen får utvikle seg mer fritt.
- Sette av områder med villkratt og dødved i grøntområdene
- La døde greiner og trær, som ikke er til fare for noen, få lov til å bli værende på stedet
- Transportere grove stammer eksempelvis av eik som kan være viktige for biologisk mangfold til områder hvor de er til mindre sjenanse for rekreasjonsverdien.

Målsetting 4: Bekjempe fremmede arter

- Prioritere bekjempelse av fremmede arter inn mot verneområder eller områder med viktige naturtyper
 - Søke midler til tiltak for bekjempelse av fremmede arter
 - Unngå bruk av plantevernmidler
 - Utarbeide egen strategi- og handlingsplan for fremmede arter
 - Gi uttale til reguleringsplaner om temaet fremmede arter
-
- Følges opp av Naturforvalter
 - Handlingsplan mot fremmede skadelige arter er under arbeid - Planlagt behandling i kommunestyret 17.06.24

Målsetting 5: Ivareta pollinatorer i kommunal planlegging

- Bruke virkemidlene i PBL for å ivareta viktige områder for pollinatorer
- Sikre sammenhengende blå-grønne arealer i byområdene ved for eksempel å utarbeide byromstrategi
- Formidle kunnskap om hvordan vi kan bevare og tilrettelegge for biologisk mangfold
- Informere om lyspåvirkning på pollinerende insekter
- Grønn plan, Sandnes kommune – oppstart planarbeid 2024

Stavanger kommunes Grønn plan til inspirasjon

Målsetting 6: Øke kunnskapsgrunnlaget samt informere innbyggere i kommunen

- Bruke kanaler som internett, Facebook og massemedia for kommunikasjon
- Skilte
- Arrangere seminarer og fagdager

Tiltak og gjennomføring 2022 og 2023

- 16 insektområder
- Fra 2 slåtter til 1 slått (Bydrift)
- Rammeavtale med NATURECO på insektområdene
 - Fjernet fremmedarter
 - Plantet stedegne pluggplanter (2300 stk)
 - Sådd frø av stedegne arter (0,6 kg)
 - Sanket noe frø fra nærstående blomster
- Referanseområde
- Rapport

Foto: NATURECO

Foto: NATURECO

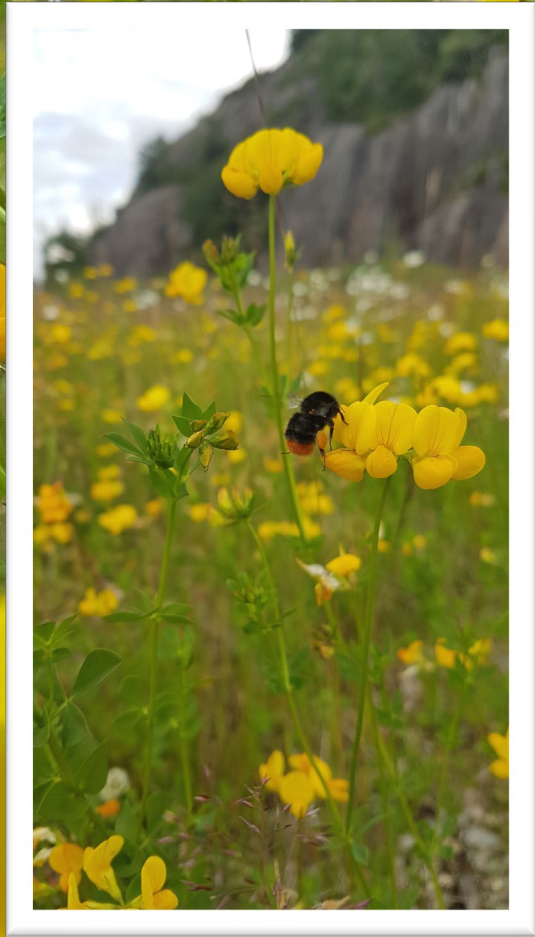

Foto: NATURECO

Insektområder 2022 og 2023

Forsand

Referanseområde 5 x 12 m

- Øvre jordlag fjernet
- Tilført sandholdig jord
- Plantet pluggplanter og sådd i frø

For å unngå videre spredning:

- Fremmedarter leveres i poser til forbrenning
- Sko, klær, hjul og maskiner renses før man går inn i nytt område
- Forsiktig med flytting av jordmasser

Foto: NATURECO

Foto: NATURECO

Foto: NATURECO

Erfaringer/ utfordringer

- Næringsrik jord
- Finner ikke arter
- Ulike jordsmonn krever ulike tiltak
- Kapasitet og ressurser
- Teori og praksis
- Prøving og feiling
- Motstand fra naboer/ innbyggere
- Informasjon

Pluggplanter som er dratt opp
på merkelig vis

Tiltak og gjennomføring 2024

- 23 insektområder
- Mål og strategi for hvert område
- Dødved, kratt, sand og insekthotell
- Mer fokus på info ut og skilting
- Mer «kontrastklipp» for å ta hensyn til innbyggere
- Istandsette nytt referanseområde med ny metode
- Benytte stripeetablering og tyning/utarming av grasmark
- Benytte stedeagne og insektvennlige plantearter egnet for jordsmonnet på stedet

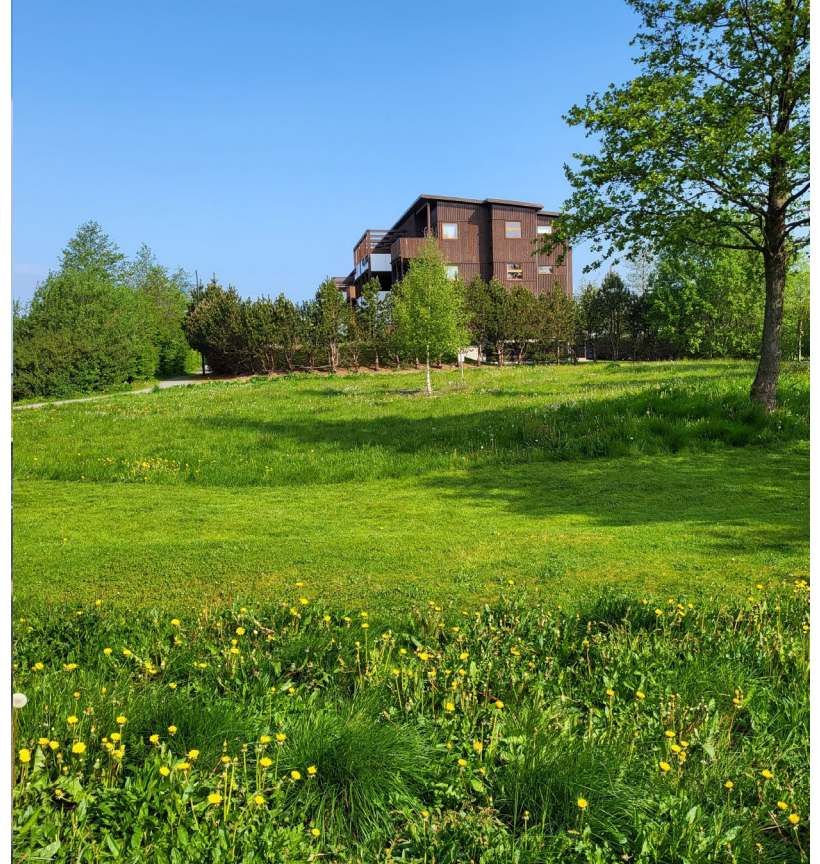
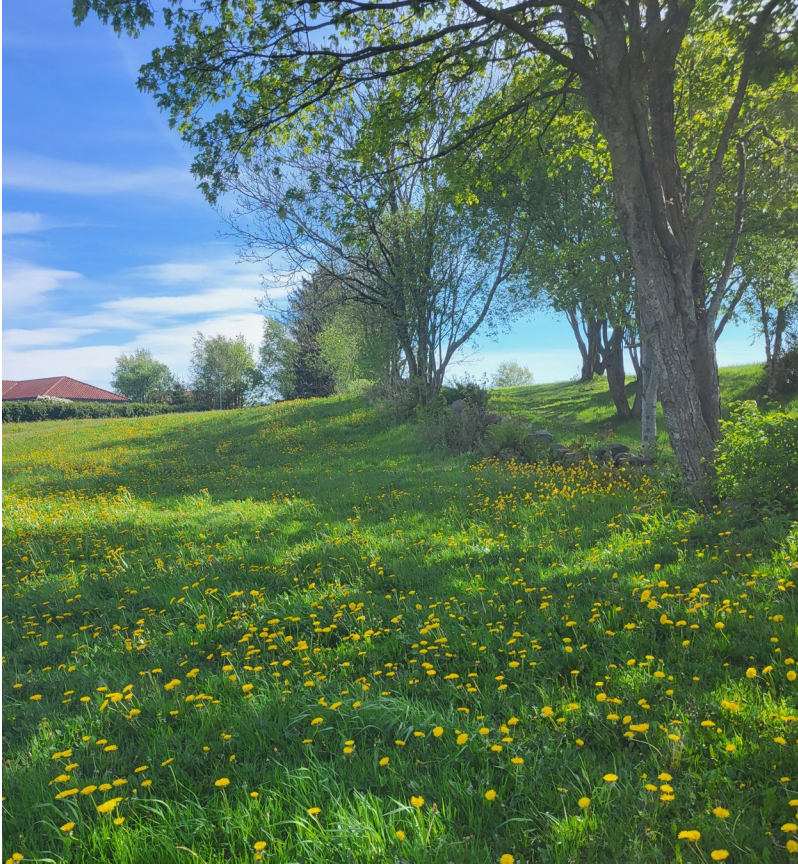
Foto: NATURECO

Brattholen

Foto: NATURECO

Insektområder 2024 – Takk for meg!
